

HET HAARLEMPROJECT

Rokus Loopik

NAWOORD & GELEERDE LESSEN

THE HAARLEM PROJECT

Nawoord

THP II

Er zijn veel lessen geleerd. In deze 1e Pilot. Dat leren stopt nooit. Omdat THP nooit stopt. Zou je het een volgende keer anders doen? Een terechte vraag die wij bij- en na elke interventie gesteld hebben.

Ja en wat dan?

Profiel van deelnemers aan een tweede editie van THP.

*Er is geen sprake van een 'traject' en een bestendige werkrelatie met hulpverlening.

*Deelnemer is dak- en thuisloos.

*Verslavingsproblematiek is geen contra-indicatie.

*Er is sprake van een schuldenlast.

Vertrouwen loont

Wat kan het jou en de samenleving opleveren als je 5 dakloze mensen een bankpas geeft met daarop de som van €10.000 en jij vervolgens actief op je handen gaat zitten?

Figures Confuse, Arguments Convince

Ik heb geen enkele reden de mening van een ander te veroordelen.

Evenwel. Niets is wat het lijkt. Niemand heeft de wijsheid in pacht. Alles kun je omdraaien. Elke mening telt.

Er zijn levens waarin er sprake was van groteske stilstand in beweging gebracht. Daarnaast, het is belangrijk hun situatie over een langere periode dan 1 jaar te beoordelen. The Haarlem Project stopt nooit.

Vanuit een humaan perspectief waag ik het de conclusies van Henk Esselink in twijfel te trekken.

Ik geef het je te doen

Langer dan een jaar met je hele familie op een kamer van '3 bij 4' wonen, in een instelling waar allerlei regels gelden die je op een eigen huishouding nooit los zou laten.

Daarmee wil ik niets afdoen aan de medewerkers die er werken: mijn kritiek betreft de systemen die wij bedacht hebben.

Wij 'gijzelen' mensen in dak- en thuisloosheid en schuldhulpverlening.

Elke schenking waar je de beschikking over krijgt en waarbij de boodschap gebracht wordt 'dat je er niets voor terug hoeft te doen', is dan een geschenk uit de Hemel.

In die zin was elke deelnemer in dit project de juiste persoon, op de juiste plek, in de juiste tijd.

Ik geef het je te doen: kampen met een verslaving die sterker is dan alle positieve krachten die je aangereikt krijgt.

Ik geef het je te doen: 'dealen' met een woud aan regelgeving waar je niets van begrijpt. Regelgeving die niet aansluit bij wat jij verlangt en nodig hebt.

Feitelijk zijn ze wellicht juist, vanuit de optiek van één man, vanuit het bureaublad van een computer, aan een bureau. Het is fideel de visie van één persoon naast die van andere partijen en mensen te leggen.

Er zijn veel mensen betrokken geweest bij dit Project. Het zou die mensen recht doen als ook een Gemeenteraad er zijn licht over mag laten schijnen.

Gezien vanuit het perspectief van de projectleider en deelnemers ligt alles anders.

Natuurlijk hebben wij "maatschappelijke re-integratie (vinden van huis en opleiding of werk) een jaar lang op ons netvlies gehouden. Evenwel, het zijn doelen die niet door de deelnemers op voorhand zijn gesteld. Het zijn onze doelen.

Als je uitgaat van de boodschap dat het jouw geld is en dat jij mag bepalen wat je met dat geld gaat doen, dan kunnen mensen je nooit teleurstellen. Alles is OK, er is geen goed of fout.

Ik pleit er vanzelfsprekend voor om deze methodiek tot een regulier aanbod te verheffen.

Zouden wij het anders kunnen doen dan wij het tot nu toe gedaan hebben? Daar is een volmondig 'JA' gepast. Wij hebben de wijsheid niet in pacht. Alles wat vandaag waar is, is morgen 'Old School'. De wereld is altijd in beweging.

Waarschijnlijk doen we er bij een volgend project goed aan mensen te kiezen die langdurig dakloos zijn. Mensen bij wie een hulpverleningskader ontbreekt en/of niet toereikend is.

Ik wil bepleiten dat er bij een eventuele volgende 'editie' van het Haarlem Project een ruimer budget wordt gereserveerd. Ik heb als projectleider bijkomende kosten (een kleine €5000) voldaan vanuit mijn fee. In ogenschouw genomen dat 40% van wat er overbleef door mij aan de belastingdienst is overgedragen, is het duidelijk dat ik deze opdracht niet vanuit geldelijk gewin heb aangenomen. Ik klaag daar niet over. Ik heb die voorwaarden geaccepteerd. Evengoed, een ruimer budget en meer inzetbare uren zijn bij een volgende 'editie' aanbevelenswaardig.

In Amsterdam en Rotterdam was er sprake van een team van gemiddeld 5 mensen, die vanuit een vaste locatie hun werk deden. Vijf mensen die 24/7 klaarstonden voor deelnemers en daarvoor ook beloond werden. In Haarlem was een beduidend kleiner budget beschikbaar en dat voor een periode van een jaar. Zes maanden langer dan in die andere steden. Het behoeft geen uitleg dat ik dat gedaan heb vanuit de overtuiging dat iedereen geholpen is met deze geste en dat iedereen die erbij betrokken was daarvoor zekere offers moest maken.

Tenslotte.

Hoe kunnen wij het ons veroorloven om mensen met dergelijke complexe problematiek zo'n aanbod te doen?

Hoe kunnen we het ons veroorloven dat niet te doen?! Vanuit een slim perspectief, vanuit een dakloos perspectief, vanuit een humaan perspectief. Het redt levens. Zo simpel is het.

Voor alles is iets te zeggen. We zijn zovéél dagen verder dan de start van dit project. Ik had en kan er nog vele pagina's aan toevoegen. Het duizelt mij soms. The Haarlem Project stopt nooit. Het gaat er om dat we virtuele breekijzers bedenken om mensen van de straat te krijgen. Deze methode is er één van. Arguments convince.

Rest mij iedereen die heeft bijgedragen aan deze bijzondere pilot te bedanken voor hun moeite en positieve insteek. In het bijzonder de deelnemers die ik hier niet bij naam ga noemen, Alan, Afke, Henk, Juul, Ziggy, Jody, Adine, Albert, Arnold, Merel, Gerard, Hans, de mensen van het Pitstop Hotel, VriendGGZ en Lisa. Zonder jullie was het niet zo leuk en leerzaam geweest.

Ik zie uit naar een ontmoeting met de Wethouder, op 20 augustus 2019 en hopelijk op een later datum dit jaar met de Gemeenteraad.

Vertrouwen Loont

(Column voor Internet Platform *Discura*, 2019)

Wat kan het jou en de samenleving opleveren als je 5 dakloze mensen een bankpas geeft met daarop de som van €10.000 en jij vervolgens actief op je handen gaat zitten? Ik geef toe. Ik had een kleine 'voorsprong' als initiator van Housing First (2006) in Nederland. De meest succesvolle aanpak voor het oplossen van dakloosheid. Gewoon, zonder voorwaarden huizen weggeven aan dakloze mensen. Omdat ze daar recht op hebben. Wereldwijd genereert dat, in elke stad, 85% succes.

Het productieteam van the Amsterdam Project en Beau van Erven Dorens hadden een voorsprong omdat zij niet gehinderd werden door alle ballast die de gemiddelde hulpverlener in Nederland met zich meestort. De overtuigingen die na jaren van noeste arbeid met dakloze mensen bezit van hulpverleners hebben genomen en die zich vast hebben gezet in hun hoofden. Dat is niets om bezorgd over te zijn. Wanneer mensen jarenlang deel uitmaken van een systeem, dan is die kans redelijk groot. Dan heb je breekijzers nodig om die overtuigingen plaats te laten maken voor nieuwe overtuigingen. Als je op straat dakloze mensen geld geeft, dan is het sportief om je niet af te vragen wat die mensen vervolgens met dat geld gaan doen. Bovendien, geef een persoon €10 en hij denkt aan zijn volgende '*shot*'. Geef een persoon €10.000 en hij denkt aan de mogelijkheid van het volgen van een opleiding. Mensen geven waar ze om vragen, maakt dat je gezonde eigenschappen in die persoon losmaakt en weer tot leven brengt. Het maakt dat ze gezonde keuzes maken.

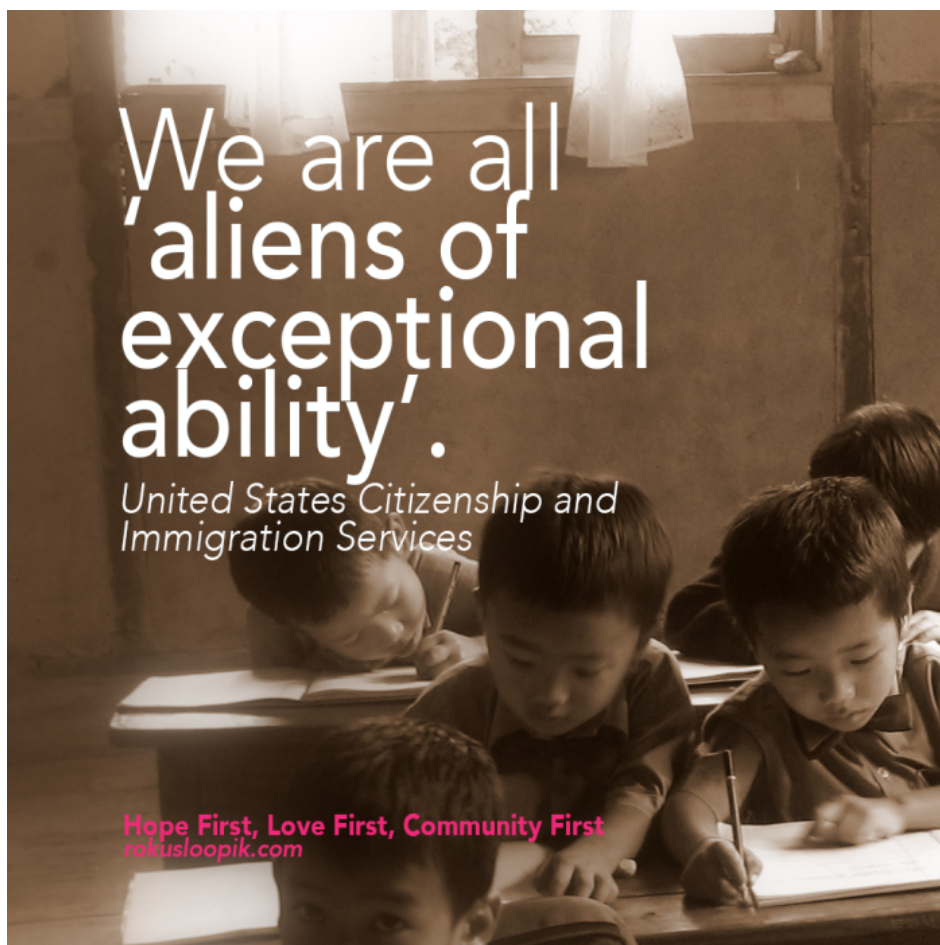
Ongemotiveerde mensen bestaan niet. Als mensen niet aanhaken bij de producten die onze verzorgingsstaat ze aanbiedt, dan hebben die hulpverleners niet voldoende creativiteit en volharding aan de dag gelegd om mensen in verleiding te brengen. Geen enkel middel mag geschuwd, gemeten langs een ethische meetlat. Achter elke dakloze medemens gaat een familie schuil. Dat wetende, wend je alles aan om die familie te laten weten dat je er alles voor over hebt om het afgedwaalde familielid weer bij de kudde terug te brengen. Is het slim om mensen met complexe problematiek zonder voorwaarden een huis te geven, geld te geven, liefde te geven?! Het antwoord ligt besloten in het feit dat we vijf van de tien mensen hebben weten te huisvesten (Amsterdam/Haarlem). Een moeder en zoon wonen na jaren weer bij elkaar. Mensen vonden een betaalde baan. Een deelnemer aan the Amsterdam Project is nu coach in the Haarlem Project.

Wij *gijzelen* mensen in dakloosheid en een niet meer weg te werken schuldenlast.

Schuldsanering en Daklozenopvang is een industrie waar veel mensen hun dagelijkse boterham mee verdienen. Geef zwervers een belachelijk bedrag en alle dilemma's die zich in het leven van dakloze mensen kunnen voordoen, die worden feilloos blootgelegd.

Geen kwaad woord over de hulpverleners, directeuren, managers, CEO's, die zich elke dag inspinnen om mensen te helpen: die doen het werk met hun hart, met de beste intenties en vaak vol overtuiging. Niemand is geboren met de opdracht om een ander het leven zuur te maken. Het zijn onze sociale verzekeringssystemen en loketten die revisie behoeven. Dat vraagt om visionaire mensen. Mensen die een moedig gesprek niet uit de weg gaan.

The Amsterdam Project, The Haarlem Project, Het Rotterdam Project hadden juist dat allemaal in de aanbieding. Lef, vertrouwen in het goede van de mens. Vertrouwen in een goede afloop. Een samenleving die is gebaseerd op controle en beheersing, die uitgaat van gesjoemel en gerommel met PGB's, DBC's, CIZ-indicaties, die zal slechts verzet, burn-out en argwaan oogsten. Geld en huizen weggeven betaalt zich on the long term altijd uit. Niet alleen in emotioneel opzicht. Mensen komen in beweging. Ze kunnen ons nooit teleurstellen. Vertrouwen loont.

GELEERDE LESSEN

The Haarlem Project

Een resume

Wat is er bereikt? Als een tweede editie van the Haarlem project ons gegeven was, wat zouden we dan anders doen? Wat zouden we behouden?

Ethische Commissie

Een commissie die over de schouder van de projectleider en coaches meekijkt is belangrijk. Niemand heeft de wijsheid in pacht. Samen weet je meer. In dit Haarlem Project kwamen wij om de drie maanden bij elkaar. In een volgende editie zou ik die frequentie willen ophogen.

De 'selectie'

In het eerste Haarlem Project hebben we 5 Haarlemse hoopverleners gevraagd ons 20 namen te geven. Uit die 20 namen heeft de ethische commissie 5 namen geselecteerd. In een volgend Haarlem Project pleit ik er voor dat de projectleider zelf de deelnemers kiest. Voorafgaande aan de bekendmaking van de deelnemers strekt het tot aanbeveling potentiële deelnemers eerst een aantal maanden te 'volgen'.

Onder aan de stapel

Ik weet uit ervaring dat rapporten, evaluaties, scripties, (jaar)verslagen soms onderaan een stapel eindigen of ergens in een ladekast. Omdat het mensen soms aan tijd ontbreekt om pakweg 90 pagina's door te ploegen. Dat is OK. Er is geen goed of fout. Ik weet dat het veel gevraagd is om van mensen in een hectisch bestaan te verlangen dat ze zo'n heel verhaal gaan lezen. Daarom hier wat zaken op een rijtje. In a nutshell.

*Vier van de zes deelnemers kregen in de afgelopen jaren een woning.

Ga actief op je handen zitten.

Als je de behoefte voelt om 'in te grijpen', doe dan niets. Als je die behoefte niet voelt, bedenk dan iets creatiefs. Dan ontstaat er een ander gesprek.

Don't 'fix' people

(L)uister. Echt, met 100% aandacht. De mensen met wie wij werken zijn gevoelig voor afkeuring en afwijzing. Ze hebben beter ontwikkelde zintuigen. Je kunt ze nooit bedriegen. Authenticiteit is belangrijk. Erken je eigen fouten en leer er van.

Accepteer dat je niet onfeilbaar bent en dat je het bij het verkeerde eind kunt hebben, ook al vind je overduidelijk van niet. "Ik kan het verkeerd zien. Ik heb de wijsheid niet in pacht."

Wees nederig. In the Haarlem Project is het er ons om te doen om mensen zelf regie over hun leven (terug) te geven.

*Een deelnemer was na afloop van het project een tijdje 'zoek'. Hij heeft inmiddels weer contact gezocht. Hij is een eigen 'poetsbedrijf' gestart. Hij woont in bij vrienden.

*Een deelnemer zit langdurig (2 jaar) in detentie.

*Met twee deelnemers is er nog steeds contact.

*Vier deelnemers zijn alleenstaand. In die situatie is geen verandering opgetreden.

*Twee deelnemers zijn alleenstaande moeders. Zij hebben de zorg voor respectievelijk drie en twee kinderen.

*Twee deelnemers zijn een echtpaar. Er zijn dus eigenlijk 6 deelnemers aan deze pilot.

*Een moeder heeft het geld grotendeels aangewend voor de inrichting van haar nieuwe woning. Ook kocht zij i.h.k.v. 'Kerstmis' wat cadeau's voor haar kinderen.

*Een moeder heeft het geld op twee aparte rekeningen laten storten.

*Zij gaat het geld gebruiken voor de toekomstige scholing van haar kinderen.

*Het echtpaar kreeg tijdens de pilot een Housing First traject aangeboden. Dankzij een creatieve hulpverlener. Zij verbleven een aantal maanden in een tijdelijke woning. I.v.m. verregaande overlast en politiebemoeienis werd die woning uiteindelijk ontruimd.

*Twee deelnemers hadden bij de start van de pilot geen uitkering. Een van die deelnemers heeft een baan gevonden. Een deelnemer beschikt nu wel over een uitkering, omdat haar echtgenoot langdurig in detentie zit. Zij woont inmiddels in de plaats die zij als voorkeur opgaf aan het begin van dit project. Dat is te danken aan een creatieve hulpverlener en ondanks de zogenaamde 'regio-binding'.

*De projectleider werd aan het einde van het project herhaaldelijk bedreigd door een deelnemer. Hij deed daarvan aangifte bij de politie.

*Er is bewust gekozen om de eerste 3 maanden van het project deelnemers niet bloot te stellen aan media exposure. Dit om mensen te 'beschermen' tegen profiteurs.

*Drie deelnemers wilden op geen enkele manier in beeld gebracht worden. Daarom werd het voornemen om een Haarlem Project Website te maken verlaten.

*Ook het voornemen om het Haarlems Dagblad actiever te betrekken werd daardoor minder belangrijk.

*Het Straatjournaal in Haarlem maakte 7 prachtige artikelen over the Haarlem Project. Met tekst van Jessica Hoogenboom en foto's van Heidi Borghart en Inge Kaagman.

*De ethische commissie kwam om de drie maanden bij elkaar. In een volgend project zou ik die frequentie willen opvoeren naar 1 x per maand. Een lid van de commissie concludeerde dat *'het kunnen meedenken, het meesturen waar nodig was, het om advies gevraagd worden, vrijwel nihil was.'* Zij adviseren om dat een volgende keer anders te doen. Zelf ben ik die mening niet toegedaan.

*Daarbij. It takes Two to Tango.

*Plaatselijke hulpverleners van wie een cliënt is toegelaten tot het project, kunnen niet als 'coach' in het project deelnemen. Het is belangrijk dat deelnemers de luxe van een nieuw gezicht en wellicht ook nieuwe inzichten geboden wordt. In een volgend project zou ik dat anders doen.

*Het is belangrijk potentiële deelnemers een aantal maanden te volgen voordat zij te horen krijgen dat zij mogen deelnemen aan het project. Dit om te voorkomen dat er mensen gekozen worden die minder geschikt zijn voor deelname.

In Amsterdam en Rotterdam werd mensen in het voortraject verteld dat ze mogelijk gevraagd zouden kunnen worden om aan een documentaire mee te werken.

*Ik bied mijn verontschuldigingen aan voor deze laatste opmerking. Ik vind dat iedereen zo'n bedrag toekomt. In het kader van deze pilot is het belangrijk mensen te kiezen die al langer dakloos zijn en bij wie andere aanbiedingen niet of nauwelijks geholpen hebben.

*Zet voormalige deelnemers in als 'coach' in een nieuw project, in een nieuwe stad. Zij zijn de echte experts.

*Zorg als projectleider dat je iemand hebt die jou kan coachen.

*Het verkozen echtpaar voldeed in alle opzichten aan het profiel waarvoor deze aanpak heel geschikt is.

Ruim 12 jaar dakloos en menig hulpverlener had er zijn tanden ingezet en op stukgebeten. Evenwel, het zorgde ook voor verdeeldheid.

Met beide echtelieden was het van tijd tot tijd slecht 'zaken doen'. De alcohol vertroebelde de communicatie en het maakte meer stuk dan ons lief was.

Feit is dat deze twee mensen aan elkaar verknocht zijn. Het voelde vaak als vechten tegen de bierkaai. De een sleurde de ander mee in een neerwaartse spiraal en andersom.

*Een aantal van de coaches, van wie hun expertise erg nodig was, wonen en werken op afstand van de stad Haarlem. Dat was niet ideaal.

*In een volgend project helpt het als we coaches kiezen die ook in de betreffende stad werkzaam zijn.

*De projectleider is de persoon die uiteindelijk moeilijke knopen doorhakt, maar niet nadat hij de ethische commissie en/of andere coaches/partijen heeft geconsulteerd. Het betrekken van de ethische commissie kan in een volgende editie beter.

*Het is belangrijk dat onderzoekers deelnemen aan een volgend project. Het Trimbos Instituut in Utrecht was daartoe bereid. De gemeente Haarlem heeft dat niet opgepakt.

*In de evaluatie van de Ambtelijk Opdrachtgever wordt geadviseerd deelnemers bij een eventuele volgende editie *geen persoonlijk budget ter beschikking te stellen*, maar een *ondersteuningsbudget aan het team beschikbaar te stellen*.

*In geen van de drie steden is een persoonlijk budget aan deelnemers ter beschikking gesteld, ook in Haarlem niet. Het team beschikte over het geld en besteedde dat geld in overleg met de deelnemers.

*Geef de beschikbare €10.000 niet in zijn geheel aan deelnemers. Vraag mensen een plan te maken over hoe zij het geld willen besteden. Ga in gesprek over dat plan en beslis samen met deelnemers wat raadzaam is.

*Als deelnemers aan the Haarlem Project met een plan kwamen wat in de ogen van de projectleider en het team niet *door de beugel kon*, dan werd dat plan niet uitgevoerd.

*Een deelnemer wilde van een deel van het geld een auto aanschaffen. Een andere deelnemer wilde het geld aanwenden om Bitcoins aan te schaffen. De projectleider wendde die initiatieven af door te stellen dat de Gemeente en uitkerende instanties uiteindelijk niet akkoord zouden gaan met deze besteding van het geld. Het feit dat mensen door de gift niet gekort werden op hun uitkering zou daardoor mogelijk in gevaar gebracht worden.

*Er zijn momenteel gesprekken gaande met de gemeente Utrecht. Zij overwegen eenzelfde project te starten.

*De projectleider participeert in het nieuwe programma van Beau van Erven Dorens. Dat komt in de maand oktober op TV. Het programma heet 'de Sleutel'.

*Mensen hebben een goede reden om te doen wat ze doen, te zeggen wat ze zeggen. Met name mensen uit de doelgroep van dit project. Voor de deelnemers aan het Haarlem Project is dat dus niet anders. Hun levens kenmerken zich door tijdelijke of minder tijdelijke tegenslag. Onze samenleving is niet erg adequaat ingericht op mensen die tussen de wal en het schip vallen. Er bestaat onnodig veel bureaucratie, teveel loketten en ingewikkelde regelgeving. Dat mensen zich van deelname aan de maatschappij afkeren is soms de enige keuze uit veel minder goede keuzes.

Het Haarlem Project was een uitdaging, een grote test, a brain cracker.

Voor het eerst in 40 jaar hoopverlening ben ik ten prooi gevallen aan serieuze bedreigingen. Dat was even slikken. Vooral omdat ik en mijn gezin in Haarlem wonen. Het kwam erg dichtbij.

Ik praat dat gedrag niet goed, ik heb dan ook aangifte gedaan, maar toch kan ik het begrijpen dat mensen hun toevlucht nemen tot dat gedrag. Ook in mijn geval. Mensen doen wat ze doen met een voor hun goede reden. Zij mogen het oneens zijn met wat ik gedaan heb.

Ik nodig dan ook elke lezer uit om te 'schieten' op wat ik hiervoor heb geschreven. Een compliment is niet nodig.

Ik leer graag nieuwe lessen.

Daarbij spreek ik nogmaals de hoop uit dat Haarlem of nieuwe gemeenten een dergelijke uitdaging willen aangaan. Alan en ik, wij zijn er klaar voor.

Was getekend,

Rokus Loopik, 7 augustus 2019, de Bourgogne.

